CENTRAL UNIVERSITY OF ODISHA, KORAPUT

OFFICE OF THE PUBLIC RELATIONS

PRESS RELEASE, 15.11.2021

CUO Celebrates Janjatiya Gaurav Divas

On the occasion of the Birth Anniversary of Birsa Munda

The Central University of Odisha celebrated Janjatiya Gaurav Divas on the occasion of the birth anniversary of brave tribal freedom fighter Bhagwan Birsa Munda on 15 November 2021 at its campus, Sunabeda. Prof. Sharat Kumar Palita, Vice-Chancellor I/c.; Dr. Asit Kumar Das, Registrar; Dr. Ram Shankar, Controller of Examination, Dr. Phagunath Bhoi, Public Relations Officer; Students, faculty members and staff of the University present on the occasion and offer floral tributes to the portrait of Birsa Munda.

Prof. Palita, outlined the life and history of Bhagaban Birsa Munda and his struggle against the exploitation of British Sarkar. He said "at a young age revolutionary movements and struggles organized by the great tribal leader Bhagawan Birsa Munda were marked by his immense courage and supreme sacrifice. Tribal movements in different regions of the country against the British colonial rule got linked with the national freedom struggle and inspired Indians all over the country". He opined that we need to work for all round development of tribals of the region and that will be befitting tribute to Birsa Munda.

Prof. Das highlighted the struggle and major contribution of freedom fighter Birsa Munda. He said "Birsa Munda fought bravely against the exploitative system of the British colonial system and spearheaded movement against British oppression". He advised students to learn from the life of Birsa Munda and voice against exploitation and oppression to take the country forward.

Dr. Ram Shankar opined that Birsa Munda's life gives us the message that "don't need a big age to grow up if you have committed to do something for betterment of the society and you open your mind to take the society forward by fighting for equality and equality over all the inequalities in the society". He extended the vote of thanks. The programme was coordinated by Dr. Phagunath Bhoi, Public Relations Officer of the University.

The University planned to celebrate the day for a week up to 22 November 2021 starting from today. Essay writing activities on the glorious history of tribal people, culture and achievements will be organized during this week.

Dr. Phagunath Bhoi, Public Relations Officer

EDITORIAL

MAYADHAR MANSING : A POET, WRITER AND HERO OF ROMANTICISIM

DR Mayadhar Mansingh was a well-known and popular poet, writer and hero of Romanticisim. He was born on 13 november 1905 in a village area in Nandol, Odisha. As a poet and writer he was associated with oriya literature. He was a poet who loves to live and lives to love. He loves his beloved leman, his mother land, our glorious past. His entire life was a busy passage of war and bloodshed. He was a writer of different aspects of odia literature. He has written a literary history of odia literature in English language brought out by the Sahitya Akademi,New Delhi. His contribution to the odia literature is great indeed. His poesies are embedded in the different solutions of Romanticism, Realism, Nationalism and Gandhian Philosophy in his own style. Dr Mansingh lost his parents unfortunately in his early childhood just at

Uma Shankar Prasad

the age of four years. He took his education by virtue of his firm determination and pursued his higher elementary as well as studies with the help of scholarships and private tuitions. His words are not only chesty towards the emotion of the context of said poetry but also committed to his own personality. His poetic craftsmanship is really praise-worthy in terms of attitude, attachment and intellectuality which evinces his originality and height in the Odia literature and his elementary contribution to the world literature as well. Mansingh's financial hardship could not defeat his strong Willpower. Mayadhar started his research work(Ph.D) in Durham University, London as a professional being and was awarded in 1939 for his notable work " Comparative study of Kalidasa and Shakespeare". Mansigha was an individual poet of the

Dharti Aba Birsa Munda- The Cloud Capped Star of Indian Freedom Struggle & his relevance in present development context

-Dr. Sourav Gupta

My friends and brethren, I may not live to see the end of British, but I urge you, not to submit and fight to earn back the rights to our jungle…."The closing lines from the Bangla Play, 'Birsa Mundar Gaan' (The song of Birsa Munda) oozing out of the dying Birsa Munda, gives us an indication of the zeal and vigour India's iconic tribal freedom fighter could gather while fighting the British. Birsa's leadership in the Ul gulaan, fight of the Mundas of Chota Nagpur plateau of Jharkhand in the 19th century was pivotal in the history of independence movement of India. The tribal community he represented and their issues still remain extremely relevant in Independent India. On the 75th year of Independence, it will be pertinent to spare a thought for Indian tribal community in the light of Birsa's life and action.The background to the Munda revolt against the British in the Chota Nagpur plateau may be traced to Birsa's early life where he was taken to maternal uncle's village due to poverty. Gradually, he came in touch with Christian Missionary and converted to Christianity. He was admitted to German Mission School which he left prematurely. In his willingness to participate in the freedom struggle, Birsa and his family severed their association with the German Mission. Notable here is the prevalence of similar trends in the tribal society even today - poverty and religious conversions in tribal belts. While the Government of India after the independence undertook several measures for tribal upliftment, it has not been really able to formulate a tribal development policy which has the idea of forest rights central to it. The rights of the forests lie with the forest dwellers, the tribal, is an idea which has not explicitly found its guaranteed position neither in the constitution and legislation nor in the policy framework of our country. What ever we find, is only on paper, without any meaningful implementation. And, exactly this, was at the centre of the Munda agitation.

Birsa asserted and risked his young life to fight the British because the rights of his own people to the jungle was at stake. The forests have become sources of timber and many other products which businessman want to mint money from. Earlier it was British, now it's the timber merchants, nothing much has changed.

Migration is another issue, which peeves the tribal way of life in India. Birsa migrated for poverty from Chalkad to Ayubhatu. Even now, in the tribal stretches of Bastar in Chattisgarh, Koraput in Odisha and Sunki in Andhra Pradesh, tribal are forced to migrate as portrayed poignantly in Gopinath Mohanty's writings. Both the land and forest rights and migration issues are intrinsically linked to poverty eradication and development, which requires more sensitive and grounded approach. And there are cues to be taken from Birsa and the Munda agitation.

The government policies with regards to development in India have been top down and not participatory in nature. For long, we have not considered the tribal worthy of participating in their own development. This is exactly what the Mundas demanded while agitating under Birsa. The 'Dharti Aba', as he was fondly called, was not in favour of limiting the tribal in the boundaries of a certain religion or culture. Rather, he preached and worked hard to revive the original, indigenous culture. The miracle healing and magical omnipresence which later became a part of his mythical persona, actually had the cultural revival to roots at its centre. The millions of year's old tribal cultural sphere with its indigenous idioms, occupation, myths, legends, folklores, medicines, agricultural techniques have really not been explored to the fullest and gradually is getting eclipsed under the sun of modern development and globalization. Much like Birsa, the "cloud capped star", one whom the British could sense but struggled to capture and the one who is obviously forgotten by the new generation. It is high time that India use its rich tribal human resource to build the nation and foster the patriotic spirit witnessed in Birsa's Ul gulaan.

More than naming airports in his name or placing his statues, it is imperative today to study Birsa's philosophy, his dreams for the community and incorporate it in a newly revamped and grounded development policy for the tribal. It is highly expected that India, in its Azadi ka Amrit Mahotsav and under the dynamic leadership of the Prime Minister will pay a befitting tribute to 'Dharti Aba' Birsa Munda. cernedly watching the rise of duopoly in the sector it is supposed to regulate. The anarchy is not surprising, for regulation in general is bad.

ଆଦିବାସୀଙ୍କ ଉତ୍‌ଥାନ ଓ ବିପ୍ଳବୀ ବିର୍ସା ମୁଣ୍ଡା

ଡ. ଆଲୋକ ବରାଳ

ବିଭାଗ ମୁଖ୍ୟ ଓଡ଼ିଆ, ଓଡ଼ିଶା କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, କୋରାପୁଟ

ଊନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ସପ୍ତମ ଦଶକର ପରାଧୀନ ଭାରତରେ ଜନ୍ମିତ ଜଣେ ସାଧାରଣ ଆଦିବାସୀ ମଣିଷ ଅରଣ୍ୟ ସଂଲଗ୍ନ ଭୂମିରେ ସମୂହ ଆଦିବାସୀଙ୍କ ପାଇଁ କରିଥିଲା ସଶସ୍ତ୍ର ସଂଗ୍ରାମ । ଆଦିବାସୀଙ୍କୁ ଏକତ୍ରିତ କରିବା ସହିତ ହେଉଥିବା ଅନ୍ୟାୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଂଗଠିତ କରିପାରିଥିଲା ଏକ ବିଶାଳ ଜନସମୂହକୁ । ଏପରିକି ବ୍ରିଟିଶ ସରକାରଙ୍କ ମୁଣ୍ଡବିନ୍ଧାର କାରଣ ସାଜିଥିଲା । ସେ ସଂଗ୍ରାମ ମୂଳରେ ଥିଲା ସାଧାରଣ ମଣିଷର ମୌଳିକ ଆବଶ୍ୟକତାର ସ୍ୱାର୍ଥରକ୍ଷା । 'ଜୋତ' ଆଉ 'ଭୂମି' ପାଇଁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା ସଂଘର୍ଷ କ୍ରମଶଃ ସାଧାରଣ ଆଦିବାସୀର ସାମାଜିକ-ଶୈକ୍ଷିକ-ଅର୍ଥନୀତିକ ତଥା ଧର୍ମୀୟ ଜୀବନର ସୁରକ୍ଷା ସହିତ ଭାରତୀୟ ମୁକ୍ତି ସଂଗ୍ରାମ ଭଳି ବ୍ୟାପକ ରୂପରେ ପ୍ରତିଭାସିତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା ଭାରତର ଏକ ଅରଣ୍ୟ-ସଂଲଗ୍ନ ପ୍ରାନ୍ତରେ ଏବଂ ସେହି ବିପ୍ଳବ ଅରଣ୍ୟର ଅଗ୍ନିଭଳି ବ୍ୟାପିଯାଇଥିଲା ସମଗ୍ର ଭାରତକୁ । ତାହାର ମଙ୍ଗୁଆଳ ଥିଲେ ବିପ୍ଳବୀ ବୀର ବିର୍ସା ମୁଣ୍ଡା । ଯିଏ ଥିଲେ ଆଦିବାସୀଙ୍କ ପାଇଁ ଧରିତ୍ରୀର ପିତା ବା 'ଧରତୀ ଆବା' । ବିର୍ସାଙ୍କର ପ୍ରଭାବ ଏଭଳି ରହିଥିଲା ଯେ, ସେ କ୍ରମଶଃ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇଥିଲେ ବିର୍ସା ଭଗବାନରେ । ଅର୍ଥାତ୍ ସେ ଥିଲେ ସମୂହ ଜନଜାତିଙ୍କ ତ୍ରାଣକର୍ତ୍ତା ଓ ଅଗ୍ରଦୂତ ।

ସଂଗ୍ରାମୀ ବିର୍ସା ମୁଣ୍ଡା ୧୫ ନଭେମ୍ବର ୧୮୭୫ ମସିହାରେ ବଙ୍ଗଳା ପ୍ରେସିଡେନ୍ସିର ଲୋହାରଡାଗା ଜିଲ୍ଲାର ଉଲିହାତୁ ଗ୍ରାମରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଯାହାକି ବର୍ତ୍ତମାନର ଝାଡ଼ଖଣ୍ଡର ଖୁଣ୍ଟି ଜିଲ୍ଲାରେ ଅବସ୍ଥିତ । ବିର୍ସା ମୁଣ୍ଡାଙ୍କ ପିତା ସୁଗାନା ମୁଣ୍ଡାଙ୍କ ଜନ୍ମସ୍ଥାନ ଥିଲା ଉଲିହାତୁ । ମାମୁଘର ଗାଁ ଅୟୁଭାତୁରେ ଯାଇ ବିର୍ସାଙ୍କୁ ରହିବାକୁ ହୋଇଥିଲା । ସେଠାରେ ବିର୍ସା ଦୁଇବର୍ଷ ଅବସ୍ଥାନ କରିଥିଲେ । ସାଲଗାରେ ଜୟପାଲ ନାଗ ନାମକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ଏକ ସ୍କୁଲରେ ପାଠପଢ଼ିବା ପାଇଁ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । କିଛିଦିନ ପରେ ପରିସ୍ଥିତିରେ ପଡ଼ି ଜୟପାଲ ନାଗଙ୍କ ସହଯୋଗରେ ବିର୍ସା ଧର୍ମ ବଦଳେଇ ଏକ ଜର୍ମାନ ମିଶନ ସ୍କୁଲରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ ।

ବିର୍ସା ଚାଇବସାରେ ପ୍ରାୟ ୧୮୮୬ରୁ ୧୮୯୦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିଥିଲେ । ଏହି ସମୟ ଅନେକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିଥିଲା ତାଙ୍କ ଜୀବନରେ । ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ପିତା ସୁଗାନା ମୁଣ୍ଡା ବିର୍ସାଙ୍କୁ ସ୍କୁଲ ଛଡ଼େଇ ନେଇଥିଲେ । ପ୍ରାୟ ୧୮୯୦ ମସିହାରେ ଚାଇବସା ଛାଡ଼ିବାପରେ ବିର୍ସା ଏବଂ ତାଙ୍କ ପରିବାର ଜର୍ମାନ ମିଶନରୁ ନିଜକୁ ମୁକ୍ତକରି ଖ୍ରୀଷ୍ଟ ଧର୍ମ ଛାଡ଼ିବା ସହିତ ନିଜ ମୂଳ ଆଦିବାସୀ ଧର୍ମସ୍ରୋତକୁ ଚାଲିଆସିଥିଲେ । ସେହିଭଳି ଗାରବେରା ଛାଡ଼ିଥିଲେ ବିର୍ସା ଏବଂ ପୋରହାଟ-ସିଂଭୂମ ଅଞ୍ଚଳର ସିଡ଼ିଉନଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ମୁଣ୍ଡାଙ୍କ ପାରମ୍ପରିକ ଅରଣ୍ୟର ଅଧିକାର ଉପରେ ଲଗାଯାଉଥିବା ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ନେଇ ଉପୁଜିଥିବା ଗଣଅସନ୍ତୋଷଜନିତ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ସାମିଲ ହୋଇଥିଲେ । ସରକାରଙ୍କ ଜମି ଓ ଜଙ୍ଗଲ ନୀତି ଜନଜାତିଙ୍କ ପାରମ୍ପରିକ ସ୍ୱାର୍ଥ ଉପରେ କୁଠାରାଘାତ କରିଥିଲା । ଏହି ସମୟରୁ ବିର୍ସା ଜଣେ ସଚେତନ ସଂଗ୍ରାମୀ ଭାବେ ନିଜକୁ ସ୍ୱବ୍ରତ କରିସାରିଥାନ୍ତି । ସେତେବେଳେ ବିର୍ସା ଆଦିବାସୀ ମଣିଷଙ୍କ ଅରଣ୍ୟର ଅଧିକାର ନେଇ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ସଂଗ୍ରାମ । ଜଳ-ଜମି-ଜଙ୍ଗଲ ଥିଲା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜନଜାତି ମଣିଷଙ୍କ ମୌଳିକ ଅଧିକାର । ଆଦିବାସୀ ସମାଜ ଓ ସଂସ୍କୃତିକୁ ମୌଳିକ ଦିଗରୁ ପୁନର୍ଜୀବିତ କରିବା ଭଳି ସଚେତନତା ଥିଲା ବିର୍ସାଙ୍କ ସଂଗ୍ରାମର ମୂଳ ପ୍ରେରଣା । ବିର୍ସାଙ୍କ ବିଦ୍ରୋହ କେବଳ ଅରଣ୍ୟଭୂମି, ଖାଦି(ଖାଦ୍ୟ) ଓ କିଆଙ୍ଗ (ଲୁଗା) ପାଇଁ ନଥିଲା । ତାଙ୍କ ବିଦ୍ରୋହର ମୂଳରେ ଥିଲା ଜନଜାତୀୟ ମଣିଷଙ୍କ ଭିତରେ ସ୍ୱାଧୀନତା ଓ ସ୍ୱାଧିକାରବୋଧ ଭଳି ପ୍ରସଙ୍ଗର ଉତ୍‌ଥାପନ । ତେଣୁ ଆଦିବାସୀ ଧର୍ମୀୟ ଭିତ୍ତି ଉପରେ ଜୋର୍ ଦେଉଥିଲେ ବିର୍ସା । ତତ୍କାଳରେ ବିର୍ସା ଜଣେ ସଫଳ ସଂଗଠକ, ସଂସ୍କାରକ ତଥା ବିଦ୍ରୋହୀ ଭାବେ ବ୍ରିଟିଶ ସରକାରର ହୋଇଥିଲେ ଚକ୍ଷୁଶୂଳ । ଯେଉଁଥିପାଇଁ ମୁଣ୍ଡା ଆଦିବାସୀ କେବଳ ନୁହଁନ୍ତି; ସାନ୍ତାଳ ଓରାମ, ଖଡ଼ିଆ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ବିର୍ସା ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇଥିଲେ 'ବିର୍ସା ଭଗବାନ' ଆଉ 'ଧରତୀ ଆବା' ବା ପୃଥିବୀର ପିତା ଭାବରେ । ତାଙ୍କର ଅନୁସରଣକାରୀମାନେ 'ବିରସାଇତ୍' ଭାବେ ହେଉଥିଲେ ପରିଚିତ ଏବଂ ବିର୍ସାଙ୍କ 'ଉଲଗୁଲାନ୍' ବା ବିଦ୍ରୋହ ଥିଲା ଭାରତୀୟ ଜାତୀୟ ସଂଗ୍ରାମର ଏକ ପ୍ରାକ୍ ପ୍ରତିଧ୍ୱନିର ସ୍ୱରୂପ ।

ବିର୍ସାଙ୍କ ଅନୁସରଣକାରୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଦିନକୁ ଦିନ ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଥିଲା ଏବଂ ଦେଶର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ସ୍ୱାର୍ଥ ତଥା ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କ ଅରଣ୍ୟଭୂମିର ଅଧିକାର ନେଇ ବିରସାଇତମାନଙ୍କ 'ଉଲଗୁଲାନ୍' ଭିତରେ ବ୍ରିଟିଶ ସରକାର ଭୟର ସୂଚନା ପାଇସାରିଥିଲେ । ତେଣୁ ଏକ ମିଥ୍ୟା ଗୁଜବ ପ୍ରଚାର କରାଯାଇଥିଲା । ଗୁଜବ ଅନୁଯାୟୀ ବିର୍ସା ତାଙ୍କୁ ଅନୁସରଣ କରୁନଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରିବେ ଏବଂ ଏହି ଗୁଜବ ଆଧାରରେ ୨୪ ଅଗଷ୍ଟ ୧୮୯୫ ମସିହାରେ ତାଙ୍କୁ ଗିରଫ କରାଯାଇ ଦୁଇବର୍ଷ କାରାଦଣ୍ଡରେ ଦଣ୍ଡିତ କରାଯାଇଥିଲା । ୨୮ ଜାନୁଆରୀରେ ଜେଲରୁ ମୁକୁଳିବା ପରେ ବିର୍ସା ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଦେଖାଦେଇଥିବା ଧର୍ମୀୟ ଅସନ୍ତୁଳନ ଏବଂ ଧର୍ମାନ୍ତୀକରଣ ନେଇ ଉପୁଜିଥିବା ଜନଅସନ୍ତୋଷ ପାଇଁ ଗୁପ୍ତରେ ଅନେକ ସଭା ଅନୁଷ୍ଠିତ କରି ନିଜର ମତ ଉପସ୍ଥାପନ କଲେ ।

୧୮୯୯ ମସିହାର ଖ୍ରୀଷ୍ଟମାସ ଦିନ ପ୍ରାୟ ୭୦୦୦ ପୁରୁଷ ଓ ମହିଳା ଏକତ୍ରିତ ହୋଇ 'ଉଲଗୁଲାନ୍'ରେ ଯୋଗଦେଇଥିଲେ । ଯାହାକି ଖୁଣ୍ଟି, ତାମାର, ବସିଆ ତଥା ରାଞ୍ଚି ଆଦି ଅଞ୍ଚଳକୁ ବ୍ୟାପିଯାଇଥିଲା । ମୁରହୁରେ ଥିବା ଆଙ୍ଗ୍ଲିକାନ୍ ମିଶନ ଏବଂ ସରୱାଡାରେ ଥିବା ରୋମାନ୍ କ୍ୟାଥୋଲିକ ମିଶନ ଥିଲା ସେମାନଙ୍କର ମୁଖ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ । ବିର୍ସାଙ୍କ ଅନୁସରଣକାରୀମାନେ ଖୋଲାଖୋଲି ଭାବେ ଘୋଷଣା କଲେ ଯେ, ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରକୃତ ଶତ୍ରୁ ହେଉଛନ୍ତି ବ୍ରିଟିଶମାନେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଧର୍ମ । ତେଣୁ ବ୍ରିଟିଶ ବିରୋଧରେ ନିର୍ଣ୍ଣାୟକ ଯୁଦ୍ଧର ଆହ୍ୱାନ କରିଥିଲେ ବିରସାଇତମାନେ ଏବଂ ପ୍ରାୟ ଦୁଇବର୍ଷ ଧରି ସେମାନେ କେତେକ ସ୍ଥଳରେ ଆକ୍ରମଣ ମଧ୍ୟ କରି ବ୍ରିଟିଶରାଜକୁ ଖୋଲା ଚେତାବନୀ ଦେଇଥିଲେ । ୫ ଜାନୁଆରୀ ୧୯୦୦ ମସିହାରେ ଇଟକେଡିହରେ ଦୁଇଜଣ ପୁଲିସ କନଷ୍ଟେବଳଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରିବା ସହିତ ୭ ଜାନୁଆରୀରେ ଖୁଣ୍ଟିର ପୁଲିସ ଷ୍ଟେସନ ଉପରେ ଆକ୍ରମଣ କରି ଜଣେ ପୁଲିସ କନଷ୍ଟେବଳକୁ ମାରି ସ୍ଥାନୀୟ ଦୋକାନ ଆଦି ଜାଳିଦେଇଥିଲେ । ପ୍ରଶାସନ ବିର୍ସାଙ୍କ ପାଇଁ ୫୦୦ଟଙ୍କାର ପୁରସ୍କାର ରାଶି ଘୋଷଣା କରିଥିଲେ । ଡୁମ୍ବାରୀ ପାହାଡ଼ରେ ଯୁଦ୍ଧରେ ଆକ୍ରମଣ କରି ବିର୍ସାଙ୍କୁ ବ୍ରିଟିଶ ସରକାର ଧରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ ହେଁ ସେଥିରେ ସଫଳ ହୋଇପାରିନଥିଲେ । ବିର୍ସା ପୂର୍ବଥର ସିଂହଭୂମି ପାହାଡ଼କୁ ଖସିଯିବାରେ ସଫଳ ହୋଇଥିଲେ ହେଁ ପରେ ୩ ଫେବୃଆରୀ ୧୯୦୦ ମସିହାରେ ଜାମକୋପାଇ ଜଙ୍ଗଲରେ ଗିରଫ ହୋଇଥିଲେ । ରାଞ୍ଚିର ତତ୍କାଳୀନ ଡେପୁଟି କମିଶନରଙ୍କ ଅନୁଯାୟୀ ୧୫ଟି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଅପରାଧିକ ମାମଲାରେ ୪୬୦ଜଣ ଆଦିବାସୀଙ୍କୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । ସେଥିମଧ୍ୟରୁ ୬୩ଜଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । ଜଣଙ୍କୁ ମୃତ୍ୟୁଦଣ୍ଡ, ୩୯ଜଣଙ୍କୁ ଆଜୀବନ ଏବଂ ୨୩ଜଣଙ୍କୁ ଚଉଦ ବର୍ଷ ଜେଲଦଣ୍ଡ ହୋଇଥିଲା । ବିର୍ସାଙ୍କ ସମେତ ଛଅ ଜଣଙ୍କ ଜେଲରେ ହିଁ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଥିଲା । ୯ ଜୁନ ୧୯୦୦ ମସିହାରେ ବିର୍ସାଙ୍କ ରହସ୍ୟମୟ ଭାବରେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରିବା କଥା ସାଧାରଣରେ ପ୍ରଚାରିତ ହୋଇଥିଲା । ବୁଝାଯାଏ, ବ୍ରିଟିଶ ସରକାର ବିର୍ସା ମୁଣ୍ଡାଙ୍କୁ ସର୍ବସାଧାରଣରେ ଫାଶୀ ଦେବାକୁ ଭୟ କରୁଥିବାରୁ ତଥା ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ଭୟକରି ତାଙ୍କୁ ଜେଲରେ ବିଷଦେଇ ହତ୍ୟା କରିଥିଲେ । ଯଦିଓ ବ୍ରିଟିଶ ସରକାର ବିର୍ସାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ କଲେରା ପାଇଁ ହୋଇଥିଲା ବୋଲି ଅବଗତ କରିବା ଥିଲା ଏକ ବୃହତ୍ ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ମୂଳପୋଛ କରିବାର ବାଉସ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର ।

ବିର୍ସା ଥିଲେ ଭାରତୀୟ ମୁକ୍ତି ସଂଗ୍ରାମର ଅନ୍ୟତମ ଅଗ୍ରଦୂତ । ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଓ ତାଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟାଶା ଭିନ୍ନ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାହା ଥିଲା ପରାଧୀନ ଭାରତରେ ତତ୍କାଳୀନ ଇଂରେଜ ସରକାର ବିରୋଧରେ ଖୋଲା ଉଦ୍ଘୋଷ । ବିର୍ସାଙ୍କ ଅନୁସରଣକାରୀ ବା ବିରସାଇତମାନଙ୍କର ଉଲଗୁଲାନ୍ ଭାରତର ଅରଣ୍ୟଭୂମିରୁ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲା ସଂଗ୍ରାମ । ଆଉ ସେ ସଂଗ୍ରାମ ଥିଲା ସମସ୍ତ ମଣିଷଙ୍କୁ ଏକଜୁଟ କରି ଦେଶକୁ ବିଦେଶୀ ଶାସକ କବଳରୁ ତଥା ସେମାନଙ୍କର ଶୋଷଣରୁ ନିଜକୁ ତଥା ଦେଶକୁ ମୁକ୍ତ କରିବା । ଆଉ ଏହି ବିପ୍ଳବର ସର୍ଦ୍ଦାର ଥିଲେ ଏହି ମାଟିର ସନ୍ତାନ ଧରତୀ ଆବା ସଂଗ୍ରାମୀ ବିର୍ସା ମୁଣ୍ଡା । ଯିଏ ଚିରକାଳ ସ୍ମରଣୀୟ ହୋଇ ରହିବେ ନିଜର କର୍ମ-ବିଚାର ଓ ସମୂହ-ଦୃଷ୍ଟିର ବୃହତ୍ ପ୍ରତ୍ୟାଶା ପାଇଁ ।

ଜୟନ୍ତୀ ଉପଲକ୍ଷେ

ଧ୍ୱନି ପ୍ରତିଧ୍ୱନି

ବାଲେଶ୍ୱର ୪

୧୫ ନଭେମ୍ବର ୨୦୨୧, ସୋମବାର

ଅମୃତ ବଚନ

ନିଜର ଦୁର୍ବଳତା ବିଷୟରେ ଭାବନା କରିବା ଦୁର୍ବଳତାର ପ୍ରତିଷେଧକ ନୁହେଁ। ଶକ୍ତିର ଭାବନା କରିବା ହେଉଛି ତାର ପ୍ରତିଷେଧକ। ନିଜ ମଧ୍ୟରେ ଶକ୍ତି ସର୍ବଦା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଛି ବୋଲି ମାନବକୁ ଶିକ୍ଷା ଦିଅ।

କରୋନା ପାଇଁ ବଟିକା...

ସାରା ବିଶ୍ୱରେ କରୋନା ମହାମାରୀ ଜନଜୀବନକୁ ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ କରିସାରିଲାଣି । ଦୁଇ ଦୁଇଟି ଲହର ଅତିକ୍ରାନ୍ତ ହେଲା ପରେ ଏବେ କରୋନା ବିରୋଧରେ ଲଢ଼େଇ ସରୁନାହିଁ । ଏପରିକି ଆଧୁନିକ ଓ ବିକଶିତ ରାଷ୍ଟ୍ରଗୁଡ଼ିକରେ କୋଭିଡ୍ ସଂକ୍ରମଣ ବଢ଼ି ଚାଲିଛି ଏବଂ ମୃତ୍ୟୁ ସଂଖ୍ୟାରେ ବିରାମ ଚିହ୍ନ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁନାହିଁ । ଆମ ଦେଶରେ ପୂରାମାତ୍ରାରେ ଏହା କାବୁ କରାଯାଇ ପାରିନଥିଲେ ହେଁ ପ୍ରତିଷେଧକ ଟିକାର ପ୍ରୟୋଗ ପାଇଁ ହେଉଥିବା ସର୍ବାତ୍ମକ ଅଭିଯାନ ଦେଶବାସୀଙ୍କ ମନରେ ଆଶ୍ୱସ୍ତି ଆଣିପାରିଛି । ଜନସଂଖ୍ୟାର ଶହେ କୋଟିଙ୍କୁ ସଫଳ ଟିକାଦାନ ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସୋପାନକୁ ଉନ୍ନୀତ କରିଦେବା ପରେ ଭାରତ ସଗର୍ବ ଘୋଷଣା କରିଛି ବିଶ୍ୱରେ ଏହା ପ୍ରଥମ ରାଷ୍ଟ୍ର, ଯିଏକି ସକଳ ଶକ୍ତି ଖଟାଇ ଟିକାଦାନ ଅଭିଯାନରେ ଶୀର୍ଷରେ ପହଞ୍ଚି ପାରିଛି । ସଂକ୍ରମଣ ପୂର୍ବଭଳି ମାତ୍ରାଧିକ ନୁହେଁ, ସେଭଳି ମୃତ୍ୟୁ ସଂଖ୍ୟାରେ ଯଥେଷ୍ଟ ହ୍ରାସ ଘଟିଛି । ରାଜକୋଷରୁ କୋଟି କୋଟି ଅର୍ଥରାଶି ବ୍ୟୟରେ

'ଧରତିଆବା'ର 'ଉଲ୍‌ଗୁଲାନ'

ଡକ୍ଟର ରୁଦ୍ରାଣୀ ମହାନ୍ତି

ମାଟି ମାଆର ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇଁ ଦେଶପ୍ରେମୀ ବିର୍ସା ମୁଣ୍ଡା ଇଂରେଜ ଶାସନର ଅମାନୁଷିକ ଅତ୍ୟାଚର, ଶୋଷଣ ଓ ଆଚରଣ ବିରୋଧରେ ପ୍ରତିବାଦର ଏକ ଜ୍ୱଳନ୍ତ ଅଗ୍ନିସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗ ତଥା ଚିରନ୍ତନ ଜାତୀୟ ଇତିହାସର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି । ୧୮୭୫ ମସିହା ନଭେମ୍ବର ମାସ ପନ୍ଦର ତାରିଖରେ ବର୍ତ୍ତମାନର ଝାଡ଼ଖଣ୍ଡ ରାଜ୍ୟ, ରାଞ୍ଚି ଜିଲ୍ଲା ଖୁଣ୍ଟି ସବ୍‌ଡ଼ିଭିଜନ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଉଲିହାତୁ ଗ୍ରାମରେ ଏକ ମୁଣ୍ଡା ପରିବାରରେ ସେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ବାଲ୍ୟଶିକ୍ଷା ମାମୁଘର ଗାଁ ସାଲ୍‌ଗାଠାରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲେ ହେଁ ତାଙ୍କ ଅଧ୍ୟୟନ ପିପାସା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ସେଠାକାର ବିଦ୍ୟାଳୟ ପରିଚାଳନା ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା ଜୟପାଲ ନାଗ ତାଙ୍କୁ ଚାଇବସା ସ୍ଥିତ ଜର୍ମାନ ମିସନ୍ ସ୍କୁଲରେ ନାମ ଲେଖାଇବାପାଇଁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇଥିଲେ । ଏହି ମିସନ୍ ସ୍କୁଲରେ ଗୋରା ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଆକ୍ରୋଶପୂର୍ଣ୍ଣ ଚାବୁକ୍ ପ୍ରହାର ବାଳକ ବିର୍ସା ମୁଣ୍ଡାଙ୍କୁ ବିପ୍ଳବୀର ମୁକୁଟ ପିନ୍ଧାଇବାର ପଥ ଉନ୍ମୁକ୍ତ କରି ଦେଇଥିଲା । ଅଧ୍ୟୟନର ଆଗ୍ରହ ତାଙ୍କର ବ୍ରିଟିଶ ସମାଜବାଦର ଅତ୍ୟାଚର, ଶୋଷଣ, ପୋଷଣ ମଧ୍ୟରେ ଶେଷ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ଦେଶପ୍ରେମରେ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ ହୋଇ ସଂଗ୍ରାମପଥରେ ପାଦ ଥାପିଥିଲେ ସେ।

ବ୍ରିଟିଶ ଶାସନ ବିରୁଦ୍ଧରେ ବିର୍ସା ମୁଣ୍ଡାଙ୍କ ବିଦ୍ରୋହର ମୁଖ୍ୟ କାରଣ ଥିଲା ବ୍ରିଟିଶ୍ ଔପନିବେଶିକ ନିୟମ ଆଧାରରେ ଛୋଟନାଗପୁରଠାରେ ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କ ପେଟପୋଟଣାର ମୂଳ ଅବଲମ୍ବନ ଥିବା ଜଙ୍ଗଲ ଜମିଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଉଚ୍ଛେଦ କରି ଅଣଆଦିବାସୀ କୃଷକମାନଙ୍କୁ ଭୋଗ କରିବାପାଇଁ ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ ଘଟଣା। ତେଣୁ ଆଦିବାସୀଙ୍କ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଶୋଷକ ବିଦେଶୀ ସାହେବ, ଜମିଦାର ତଥା ବ୍ୟବସାୟୀ ଜାଗିରଦାରଙ୍କ ଶୋଷଣକୁ ପ୍ରତିରୋଧ କରିବା ସହିତ ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କୁ ବେଠି ଖଟାଇବା, ଅନୈତିକ ଭାବରେ ଆଦିବାସୀ କୃଷକମାନଙ୍କଠାରୁ କର ଆଦାୟ କରିବା, ଧର୍ମାନ୍ତର ପାଇଁ ବାଧ କରିବା, ସେମାନଙ୍କ ସମାଜରେ ପ୍ରଚଳିତ ପାରଂପରିକ ରୀତିନୀତି, ବିଶ୍ୱାସ ସର୍ବୋପରି ସଂସ୍କୃତିକୁ ନିନ୍ଦା କରିବା ଘଟଣା ଦେଖି ବିପ୍ଳବୀ ବିର୍ସା ମୁଣ୍ଡା ଆଦିବାସୀ ଯୁବକମାନଙ୍କୁ ଏକତ୍ର କରି ସାହସ ଓ ନିଷ୍ଠାର ସହ ବିଦ୍ରୋହ କରିଥିଲେ ।

ଇଂରେଜ ଶାସନରୁ ଦେଶ ମାତୃକାର ମୁକ୍ତି ପାଇଁ ତାଙ୍କର ଆହ୍ୱାନ ଥିଲା 'ଆବୁଆ ରାଜା ଇତେ ଜାନା, ମହାରାନୀ ରାଜ ଟୁଦୁ ଜାନା' ଅର୍ଥାତ୍ 'ମହାରାଣୀଙ୍କ ଶାସନ ଓ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ପତନ ହେଉ ଏବଂ ଆମ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେଉ ।' ବିର୍ସାଙ୍କର ଏହି ଦୃପ୍ତ ଆହ୍ୱାନ ଓ ନେତୃତ୍ୱରେ ଅଗଣିତ ଆଦିବାସୀ ଇଂରେଜ ସରକାରଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆନ୍ଦୋଳନ କରିବା ଯୋଗୁଁ ମିସ୍‌ନାରୀମାନେ ବିର୍ସାଙ୍କୁ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଶତ୍ରୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ତାଙ୍କୁ ଗିରଫ୍ କରିଥିଲେ । ୧୮୯୮ ମସିହାରେ ବ୍ରିଟିଶ ସୈନିକମାନଙ୍କ ସହ ସଂଗ୍ରାମୀ ବିର୍ସା ଓ ସଂଗ୍ରାମୀମାନଙ୍କର ସଂଘର୍ଷରେ ଇଂରେଜମାନେ ପରାଜିତ ହେବାପରେ ବିର୍ସାଙ୍କୁ ଦମନ କରିବା ପାଇଁ ଇଂରେଜମାନେ ପାଞ୍ଚଶତ ଟଙ୍କା ପୁରସ୍କାର ଘୋଷଣା କରିଥିଲେ ଓ ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ଅମାନୁଷିକ ଅତ୍ୟାଚର କରୁଥିଲେ । ବିର୍ସା ତାଙ୍କ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମକୁ ନୂଆ ରୂପ ଦେବାପାଇଁ ସିଂଭୂମ ଜିଲ୍ଲାକୁ ଚାଲିଯାଇଥିଲେ, ମାତ୍ର ବିଶ୍ୱାସଘାତକ ଶଣୀଭୂଷଣ ରାୟ ଓ ମାଙ୍କିଡା ମାରିଆ ନାମରେ ବ୍ୟକ୍ତିଦ୍ୱୟ ଅର୍ଥ ଲୋଭରେ ବିର୍ସାଙ୍କ ଠିକଣା ଇଂରେଜମାନଙ୍କୁ ଜଣାଇ ଦେଇଥିଲେ । ୧୯୦୦ ମସିହା ମାର୍ଚ୍ଚ ୩ ତାରିଖରେ ଇଂରେଜମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଂଗ୍ରାମୀ ବିର୍ସା ଗିରଫ ହୋଇ ପ୍ରଥମେ ରାଞ୍ଚି ଓ ପରେ ହଜାରିବାଗ ଜେଲରେ ବନ୍ଦୀ ଜୀବନ ଅତିବାହିତ କରିଥିଲେ । ଖାଦ୍ୟରେ ବିଷ, ପାଦରେ ବେଡ଼ି ଓ ଫିରିଙ୍ଗି ଶାସନର ନାନା ନିର୍ଯ୍ୟାତନା ମଧ୍ୟରେ ୧୯୦୦ ମସିହା ଜୁନ୍ ମାସ ୯ ତାରିଖରେ ଏହି ଆଦିବାସୀ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମୀ ଭାରତମାତାଙ୍କୁ ପରାଧୀନତାର ଶୃଙ୍ଖଳରୁ ମୁକ୍ତ କରିବାପାଇଁ ଜୀବନବ୍ୟାପି ସଂଘର୍ଷ କରି ଶେଷରେ ମାତ୍ର ୨୫ ବର୍ଷ ବୟସରେ ପ୍ରାଣବଳି ଦେଇ ସହୀଦ୍ ହୋଇଗଲେ ।

ମହାନ୍ ସଂଗ୍ରାମୀ ବିର୍ସା ମୁଣ୍ଡା ହେଉଛନ୍ତି ଭାରତର ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇଁ ସଂଗ୍ରାମ କରିଥିବା ପ୍ରଥମ ଆଦିବାସୀ ସହୀଦ୍ । ସେ ବଙ୍ଗ ଓ ଓଡ଼ିଶା ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଛୋଟନାଗପୁର ଭଳି ଏକ ଛୋଟ ଅଞ୍ଚଳରେ ସଂଗ୍ରାମୀ ଥିଲେ ହେଁ ତାହାର ପ୍ରଭାବ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ପରିଦୃ[illegible] ହୋଇଥିଲା । ତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ଇଂରେଜ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ୧୯୦୮ ମସିହାରେ ଛୋଟନାଗପୁର ଟେନାନ୍[illegible] ଆକ୍ଟ (Tenancy Act) ପ୍ରଚଳନ ଯୋଗୁଁ ଆଦିବାସୀମାନଙ୍[illegible] ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟି ପ୍ରଥା ନିଷିଦ୍ଧ ହେବ[illegible] ସଂଗେସଂଗେ ଜଙ୍ଗଲ ଜମି ଅଧିକାର[illegible] ପାଇଁ ଏକ ଆଇନ ସୁରକ୍ଷ[illegible] ମିଳିପାରିଥିଲା ।

ଆଦିବାସୀ ସମାଜରୁ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱା[illegible] ଦୂର, ପଶୁବଳି ପ୍ରଥା ବନ୍ଦ ତଥ[illegible] ନିଶାନିବାରଣ ଇତ୍ୟାଦି ବ[illegible] ସଂସ୍କାରମୂଳକ ମହତ କାର୍ଯ୍ୟ କ[illegible] ବିର୍ସା ମୁଣ୍ଡା 'ଧରତିଆବା' ବ[illegible] 'ପୃଥିବୀ ପିତା' ଭାବେ ପରିଚି[illegible] ଥିଲେ । ସୁତରାଂ ଉନବିଂଶ[illegible] ଶତାବ୍ଦୀର ଅନ୍ତିମ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଇଂରେଜ ଶାସନ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଜନଜାତି[illegible] ଅଧିକାର ନିମିତ୍ତ ଶକ୍ତି ଓ ସାହସ[illegible] ସହ ଲଢ଼ିଥିବା ସଂଗ୍ରାମୀ ଧରତିଆବ[illegible] ବିର୍ସା ମୁଣ୍ଡାଙ୍କ 'ଜନଜାତୀୟ ଗୌରବ[illegible] ଦିବସ' ପାଳନ ଅବସରରେ ତାଙ୍[illegible] ଉଲ୍‌ଗୁଲାନ୍ (ବିପ୍ଳବ) ବାସ୍ତବରେ ଚିରସ୍ମରଣୀୟ ଓ ଚିରବନ୍ଦ୍ୟ ।

♥ ସହକାରୀ ପ୍ରାଧ୍ୟାପିକ[illegible]
ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ଓଡ଼ିଆ ବିଭାଗ
କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ
ଓଡ଼ିଶା, କୋରାପୁ[illegible]
ମୋ : ୯୪୩୭୬୮୧୬୧[illegible]